מסורת הש"ס

גמ' ו)[ליתא במשנה שבמשניות]
ז)כתובות קה. קדושין נח.
ג)[נדרים נו.] **ד)**[קדושין נח.]
ה)עירובין ל: כתובות כח: פסחים נב: ברכות יט: נדה מ. מ"ק ה: מגילה סה:
רש"י ו)ל"ל ליטול כו' מקדש לה **ז)**ג"ז ל"ק יח ל"ק **ח)**ל"ק **ט)**שיך נע"ב **תוס' ט)**ל"ל דמעיה **י)**נטלה ללא מוכת אבל דמוכת שרי מהרש"ק והל"ק מוקח מינה דמוכה וגורס נאגר נטלה שרי **יא)**[וע"ש בתוס' ד"ה בוקרן] **יב)**ס"ק כלהיא **יג)**ל"ל מערבין לכהן בפיח הפרס **יד)**נאגר נטלה שרי **טו)**ל"ק ד"ה בוקרן **טז)**ל"ק מ"ז **יז)**ל"ל טמא ל"ק **יח)**ג"ז מדפסיק במלאים דל"ר דגרסינן מאי בוקרן דמי לממני' קאי ל"ג מאי בוקרן לא היה לו כו' ל"ק

הגהות הב"ח

(א) במשנה ומטאהו מטרומתו:
(ב) רש"י ד"ה מ"ט וכו' שפה סס"ד ותמ"ב מ"ש האי נפה:
(ג) ד"ה נאגר וכו' דלך ממר ומטאהו:
(ד) ד"ה ושכר מלוי וכו' ולאו היא הכשר המלוה:
(ה) ד"ה כאן וכו' שהיא כהן המצוה כל"ל ומיהא היא נמחק:
(ו) תוס' ד"ה הטובל וכו' בתגר בעלה דלאו מוכה דלא שרי אלא באגר בעלה למוכה הס"ד:
(ז) ד"ה היכי מזיל וכו' ממס' מהלכות נ"ב בפ' כתכת וע"ש מ"ש הר"ש פרישתו:
(ח) בא"ד למען בברה שנקציה דקין ומחה מס נמצא וכו' בפרק כלל מערבין ולכהן בפיח הפרס למחר כ' יהודה וכו' ותמר ר"ש דלגו גרסי' מאי:
(ט) בא"ד מדרבנן דשרי לכל דבר וכו' שהן מלוח גדולות כדמשמע מגילה:
(י) בא"ד מה מילוח יש בין וכו' ומ"ת מטא וכו' מה כבוד יש שהולך:
(כ) בא"ד מודים ס"ש וכ"ה שבודקין לעוסי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה מאי בודקין למר רב יהודה מנפח לחם כו' והדר קאמר לעוסי פסח לא העמידו וכו' במקום מיהא והדר מיבעיא להו בדק לפפחו מאי שיאכל בתרומתו כו' ואי אבדיקה דמתני' קאי ולא גרסינן מאי בודקין לא היה לו להפסיק כל"ל ומיבעי מסיעא דהיה לו להפסיק כדמפיק לו בפרק במלמיה דל' יהודה בממקר:
(ל) בא"ד לאחר שעבר ומועיל לכל דבר:

תורה אור

גמ' א) רָאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְיָ אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: (דברים ד, ה)

ב) אֲמָת קָנֵה וְאַל תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה: (משלי כג, כג)

רש"י א) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו: (ויקרא כא, א)

תוס' ד) וְשָׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וְיַסֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים: (שמות כג, ח)

פניני רש"י

מי מערה. קרומים הס:
(קדושין נח.)
לבית הפרס דרבנן. ...שכך שיעורו שהמהרישה מולכת את עלמות המת...
(כתובות כח.)
מנפח אדם בית הפרס והולך. ...דסולה ספיקה מטום עלמות היא ועלמות גלה בשר מינו מטמא בפהל וכשמנפח נפרי רגליו חס יש שם עלם גדול גלאה מאליו ועלם קטן גלאה בנפיחה ואינו מסיטו ברגליו:
(עירובין נ:)

עד כמה פרק רביעי בכורות כט.

כאילא. הלר ביבנה לחקיד הוח ולא נחמד כלך: **בין אמר להם** [ט] **מום קבוע.** והיה הוח רגיל ליטול כל שכרו: **גמ' מאי טעמא.** לדקה ד' לישרות ולנפה שמה[ב]: **נפה נפיש טירחיה.** להטליכו לחרן לכפומו ולרחות מומו: **אלא תם.** כי חמר להו מוס עובר הוח חממי שקיל חגרת הח לא מהני ליה מידי דמיסר קחסר ליה: **דא"כ.** חלח שקיל חגרת חתי למיחשדיה כי חמר בעל מוס הוח: **תרי זימני לא תקינו ליה רבנן.** דכי הוה חמר תם הוח הוה שקיל חגריה וכי [י] מייתי ליה לקמיה כמה זימנין לח שקיל מידי הלכך ליכח חשדה: **מתני' לחזות.** מי חטאת לקדש. לערב לפר חטאת במיס מיים לל כלי: **אפר מקלה.** [יג] כשחר לפר בעגלמא כל לפר קרוי לפר מקלה: לבל תם לומו רומה בכורות חו סדיין חו העד חו המזה והמקדש כהן וזה המוליכו עמו מעבירו במקום טומחה שלין לרך לחקי"[ד]: [ג] **מטמאהו מתרומתו.** ומפקידו שלריך לקנות מולין ולחלול ודמי מולין יקריס מדמי תרומה שהמולין רחוין לכל ותרומה חינה רחויה חלח לכהנים: **מאכילו.** זה המוליכו [טו] ומשקו וכסו: **ונותן לו שכרו כפועל.** וגמרלה מפרס מחי היח שלפי מה שהוח מפקידו נותן לו: **גמ' מנא ה"מ.** לחין טולין שכר על הטהלה ותלמוד תורה [טז] שילמד: **אמת.** תורה: **הרי זו מקודשת.** שלמחר יכול [יז]ליתן שכר לחי לח נחמי מקדש להו: **אע"פ שהוא ישראל.** ואפי' [יח]זה ישרחל דכהנים רגילין בהחזה וכקידוש: **שכר הבאת האפר.** שילך ממקום רמוק לירושלים להביח הלפר: **ושכר מילוי המים.** מלי למיסקל לחגר טירחיה שקיל (ז) ולח הכשר המלוה: **כאן שכר הזאה וקידוש.** שהיה (ה) [יט] היח הכשר מלוה לח שקיל: **במי חטאת.** דממעט מילוי המים ונפלפ לילה לקוחקת בהבחת לפר: **היכי אזיל.** הח קעבר חלגפח לח יטמח [יא]: **בבית הפרס.** לחינו מוהר מלילך הו: **בדרב יהודה** [יט] **מנפח אדם בית הפרס והולך.** דעפ כשעורה מטמח בנגע ובמשח ולח בחלה וכי מנפח ליה מדחיא [יט] מקמיה ולח נגע ליה ומיהו בחרומה לח חלינן לפיכוח ר"ח דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיח ליה מהח דחמרינן בפפחים בפ' האשה בסופו (דף נב.[יא]) בית הפרס לח העמידו דבריהם במקום כרת כדחמן (ו) בחמ' [כ]**בית הפרס שנידש.** שדשוהו בני חדם בגרגליהם טהור שלי חפשר לעפ כשעורה שלח יהח נידש בגרגל ובית הפרס חין הו שום ספק חלח משום עפ כשעורה דבית הפרס היינו שדה שנחרש הו קבר: **אי נמי בשאר טומאה.** טימחו להחי כהן בגון נבילות ושרלים שחינו מוהר עליהן מליגע: כפועל

כאילא ביבנה שהתירו לו [ט] [ט](ביבנה) חכמים להיות נוטל ארבע איסרות לבהמה דקה וששה לגמה בין תם ובין בעל מום: **גמ'** מ"ט האי נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה: בין תם ובין בעל מום: בשלמא בעל מום משום דקא שרי ליה אלא תם אמאי דא"כ אתי למיחשדיה ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי ליה משום אגרא אי הכי תם נמי אמרי בעל מום הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתי: [יא] אחד זימנא תקינו ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן: **מתני'** [יב]**הנוטל** שכרו לדון [ב]דיניו בטילים להעיד [ג]עדותיו [ג] בטילין להזות [ד] ולקדש מימיו מי מערה [ד] אפרו אפר מקלה אם היה כהן [ה] מממאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וכסו [ו]: **גמ'** מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא [א]ראה למדתי אתכם [ו] וגו' [ג]מה אני [ה]בחנם אף אתם בחנם תניא נמי הכי כאשר צוני ה' אלהי מה אני בחנם אף אתם בחנם ומנין שאם לא מצא [ז] בחנם שילמד בשכר תלמוד לומר [ב]אמת קנה ומנין שלא יאמר כשם שלמדתיה בשכר כך אלמדנה בשכר תלמוד לומר אמת קנה ואל תמכור: להזות ולקדש מימיו מי מערה [ח] אפרו אפר מקלה: ורמינהו [ד]המקדש [י]במי חטאת באפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ שהוא ישראל אמר אביי לא קשיא כאן בשכר הבאה ומלוי המים כאן בשכר הזאה וקידוש היכי דמי [ט] כגון שנתנו לו שכר הזאה וקידוש ולא עשה [יא] מקמיה ולח נגע ליה ומיהו בחרומה לח חלינן לפיכוח ר"ח דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיח ליה מהח דחמרינן בפפחים בפ' האשה בסופו (דף נב.[יא]) בית הפרס לח העמידו דבריהם במקום כרת כדחמן (ו) בחמ' [כ]**בית הפרס שנידש.** שדשוהו בני חדם בגרגליהם טהור שלי חפשר לעפ כשעורה שלח יהח נידש בגרגל ובית הפרס חין הו שום ספק חלח משום עפ כשעורה דבית הפרס היינו שדה שנחרש הו קבר: **אי נמי בשאר טומאה.** טימחו להחי כהן בגון נבילות ושרלים שחינו מוהר עליהן מליגע: כפועל

הנוטל שכרו לדון דיניו בטילים. והח [כג] [טז]למען מכוער הדיין שנוטל שכר לדון חלח שדיניו [כד]ין מפרס בפרק נחרא לכמוחות [כג] (קה.) בחגר [י]בטלה (ו) למוכח שרי: **מה אני בחנם כו'.** ול"ת ושחל לח חקח לכחב רחמנח (שמות כג)[ד] למה לי ולמו פירכח היח לחרי מילי ניתנו לכמוכח בריש פ' נחרא לכמוחות (דף קה.) לבמורת חגרת היינו שכר טרטו ובמורת שומד היינו [כה] להשמדל לדוגו יפה ולהפוך בזכוחיה כדלחמר התם חפי' לזכות חת הזכחי ולחייב חת החייב ואין לתמוה על דייני גזירות שבידוענים שהיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה דכלאו טעמא דחגר בטלה דמוכח שרי התם כיון דכל עסקם היה על זה ולח היו עוסקין בשום מלחכה שעל כרחם לריכין להתפרנס ומה שנוהגין עכשיו ללמוד תורה בשכר חס אין לו במה להתפרנס שרי ואפי' יש לו חס הוח שכר בטילה דמוכח שמיה כל עסקיו ומשח ומתן שלו מסתברח דמקיל [כה] מוכח יותר מקרנא דחבי ממרא ושקיל זוזא ועוד בקרנים שרי מטעם [טז] שימור ושכר פיסוק טעמים כדמוכח

פרק אין בין המולד (נדרים נז.):

המקדש במי חטאת ואפר חטאת הרי זו

מקודשת אע"פ שהוא ישראל. פי' הקונטרס דמוך שפירש דנקט אע"פ שהוא ישראל [כו] דכהנים רגילים בהזאה ובקידוש ומומר ר"י דעיקריה נקט משום ריעא דקתני [כה] גריעא פ"ב דקידושין (דף נח.) המקדש במרומה ומעשרות ובמתנות במי חטאת ואפר חטאת כו': **היכי אזיל לבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה אמר רב** [כו]**מנפח** [יא]**אדם בית הפרס והולך** [כז] **על ידי ניפוח שרי לילך להעיד** [כח] **שכר פעם שניה:**

תרי זימני לא תקינו ליה רבנן. ול"ת מכחי ממרי הוי מס הוח והחי דשרי ליה לפי שעיטו רוגה לטרוח פעם חמרת וי"ל שנח מייטובו מכמיס [כ] לרחות פעם חמרת שנח לחס רלוהו לחיין יכול ליטול עליו שכר ועוד דזה לח יחשדוהו לעוסק בניפוח חת החיסור כדי להנאל מטורח [כח] שנ פעם שניה:

כאילא ביבנה שהתירו לו [ט] [ט](ביבנה) חכמים להיות נוטל ארבע איסרות לבהמה דקה וששה לגמה בין תם ובין בעל מום: **גמ'** מ"ט האי נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה: בין תם ובין בעל מום: בשלמא בעל מום משום דקא שרי ליה אלא תם אמאי דא"כ אתי למיחשדיה ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי ליה משום אגרא אי הכי תם נמי אמרי בעל מום הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתי: [יא] אחד זימנא תקינו ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן: **מתני'** [יב]**הנוטל** שכרו לדון [ב]דיניו בטילים להעיד [ג]עדותיו [ג] בטילין להזות [ד] ולקדש מימיו מי מערה [ד] אפרו אפר מקלה אם היה כהן [ה] מממאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וכסו [ו]: **גמ'** מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא [א]ראה למדתי אתכם [ו] וגו' [ג]מה אני [ה]בחנם אף אתם בחנם תניא נמי הכי כאשר צוני ה' אלהי מה אני בחנם אף אתם בחנם ומנין שאם לא מצא [ז] בחנם שילמד בשכר תלמוד לומר [ב]אמת קנה ומנין שלא יאמר כשם שלמדתיה בשכר כך אלמדנה בשכר תלמוד לומר אמת קנה ואל תמכור: להזות ולקדש מימיו מי מערה [ח] אפרו אפר מקלה: ורמינהו [ד]המקדש [י]במי חטאת באפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ שהוא ישראל אמר אביי לא קשיא כאן בשכר הבאה ומלוי המים כאן בשכר הזאה וקידוש היכי דמי [ט] כגון שנתנו לו שכר הזאה וקידוש ולא עשה [יא] מקמיה ולח נגע ליה ומיהו בחרומה לח חלינן לפיכוח ר"ח דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיח ליה מהח דחמרינן בפפחים בפ' האשה בסופו (דף נב.[יא]) בית הפרס לח העמידו דבריהם במקום כרת כדחמן (ו) בחמ' [כ]**בית הפרס שנידש.** שדשוהו בני חדם בגרגליהם טהור שלי חפשר לעפ כשעורה שלח יהח נידש בגרגל ובית הפרס חין הו שום ספק חלח משום עפ כשעורה דבית הפרס היינו שדה שנחרש הו קבר: **אי נמי בשאר טומאה.** טימחו להחי כהן בגון נבילות ושרלים שחינו מוהר עליהן מליגע: כפועל

מי מערה [ח] [יב]**מנפח** [יא]**אדם בית הפרס והולך** [כז] **על ידי ניפוח שרי לילך להעיד** [כח] **שכר פעם שניה:**

הנוטל שכרו לדון דיניו בטילים. והח [כג] [טז]למען מכוער הדיין שנוטל שכר לדון חלח שדיניו [כד]ין מפרס בפרק נחרא לכמוחות [כג] (קה.) בחגר [י]בטלה (ו) למוכח שרי: **מה אני בחנם כו'.** ול"ת ושחל לח חקח לכחב רחמנח (שמות כג)[ד] למה לי ולמו פירכח היח לחרי מילי ניתנו לכמוכח בריש פ' נחרא לכמוחות (דף קה.) לבמורת חגרת היינו שכר טרטו ובמורת שומד היינו [כה] להשמדל לדוגו יפה ולהפוך בזכוחיה כדלחמר התם חפי' לזכות חת הזכחי ולחייב חת החייב ואין לתמוה על דייני גזירות שבידוענים שהיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה דכלאו טעמא דחגר בטלה דמוכח שרי התם כיון דכל עסקם היה על זה ולח היו עוסקין בשום מלחכה שעל כרחם לריכין להתפרנס ומה שנוהגין עכשיו ללמוד תורה בשכר חס אין לו במה להתפרנס שרי ואפי' יש לו חס הוח שכר בטילה דמוכח שמיה כל עסקיו ומשח ומתן שלו מסתברח דמקיל [כה] מוכח יותר מקרנא דחבי ממרא ושקיל זוזא ועוד בקרנים שרי מטעם [טז] שימור ושכר פיסוק טעמים כדמוכח

פרק לין בין המולד (נדרים נז.):

המקדש במי חטאת ואפר חטאת הרי זו

מקודשת אע"פ שהוא ישראל. פי' הקונטרס דמוך שפירש דנקט אע"פ שהוא ישראל [כו] דכהנים רגילים בהזאה ובקידוש ומומר ר"י דעיקריה נקט משום ריעא דקתני [כה] גריעא פ"ב דקידושין (דף נח.) המקדש במרומה ומעשרות ובמתנות במי חטאת ואפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ שהוא ישראל אמר אביי לא קשיא כאן בשכר הבאה ומלוי המים כאן בשכר הזאה וקידוש היכי דמי [ט] כגון שנתנו לו שכר הזאה וקידוש ולא עשה [יא] מקמיה ולח נגע ליה ומיהו בחרומה לח חלינן לפיכוח ר"ח דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיח ליה מהח דחמרינן בפפחים בפ' האשה בסופו (דף נב.[יא]) בית הפרס לח העמידו דבריהם במקום כרת כדחמן (ו) בחמ' [כ]**בית הפרס שנידש.** שדשוהו בני חדם בגרגליהם טהור שלי חפשר לעפ כשעורה שלח יהח נידש בגרגל ובית הפרס חין הו שום ספק חלח משום עפ כשעורה דבית הפרס היינו שדה שנחרש הו קבר: **אי נמי בשאר טומאה.** טימחו להחי כהן בגון נבילות ושרלים שחינו מוהר עליהן מליגע: כפועל

מסכת עוקצים

פרק א' משנה ד'

אֵלּוּ לֹא מְטַמְּאִין וְלֹא מְטַמְּאִין וְלֹא מְצִטָּרְפִין, שָׁרְשֵׁי קוֹלְסֵי הַכְּרוּב, וְהָלְפּוֹת תְּרָדִים, וְהַלֶּפֶת, אֵת שֶׁדַּרְכָּם לִגָּזֵז וְנֶעֱקָרוּ. רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא בְּכֻלָּן, וּמְטַהֵר בְּשָׁרְשֵׁי קוֹלְסֵי הַכְּרוּב וְהַלֶּפֶת:

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ג מהל' כלאים הלכה ז סמג עשין כי טוש"ע י"ד סימן שיב סעיף ג:
כג ב מיי' פכ"ג מהל' מעשה הלכה ה טוש"ע מ"מ סימן ט סעיף ה:
כד ג טוש"ע מ"מ סי' לד סעיף יא בסג"ה:
כה ד מיי' פ"ז מהל' פרה הלכה ג:
כו ה מיי' פ"ל מהל' מ"מ הלכה ז טוש"ע י"ד סימן רמה סעיף ו:
כז ו מיי' פ"ה מהלכות מיאום הלכה ג:
כח ז מיי' פ"ו מהלכות קרבן פסח הל' ח:

רבינו גרשום

כאילא. שהתירו לו מפני טרחו: מ"ט. ד' לדקה ושטה לגמה: האי. גסה נפיש טרחא למיבדקה: דאם כן. דאילא שקיל נמי אתם: אתי למיחשדיה. כי היכי דלשקול ביה אגרא דמנא אחרינא כשחוזר ויפול בו מום אחר: תרי זימני. למשקל אגרא בחדא בהמה לא תקינו ליה ולא אתו למיחשדיה: ולקדש. ליתן מים באפר חטאת: אם היה כהן. הדיין או העד: ומטמאהו מתרומתו. שמוליכו לעירו ובדרך יש טומאה ומעבירו שם ומטמאהו ומפסידו מלאכול בתרומה ויש לו הפסד בדבר שאם היה טהור היה אוכל תרומה שדמיה קלין ועכשיו צריך לקנות חולין שהן ביוקר בשביל שמפסידו בכך יש להאכילו ולהשקותו ולסוכרו ושכר זה מותר: המקדש. את האשה במי חטאת ואפר חטאת אלמא דמצי למתהני מיניהו: בשכר הבאת מים ומילוי. מצי לקדושי: בשכר הזאה וקידוש. לא: איהו גופיה. הכהן היכי מצי אזיל במקום טומאה הא קאי בלאו: מנפח אדם בית הפרס והולך. הני מילי לעושי פסח דלא העמידו דבריהם במקום כרת אבל לענין תרומה העמידו דבריהם ומטמאו:

שיטה מקובצת

כא) על תיבת ביבנה נרשם עליו קו להורות כי ראוי למחקו: **כ)** אחריתי אמרי חד: **ג)** עדותיו בטלה: **ד)** מערה ואפרו אפר מקלה ואם היה כהן ומטמאהו מתרומתו מאכילו ומשקהו וכסו: **ה)** כפועל ס"א בטל: **ו)** אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהים מה אני: **ז)** מצא ללמוד בחנם: **ח)** מערה ואפר אפר: **ט)** ומטמאהו מתרומתו כו'. ס"א וכהן גופיה היכי אזיל ומטמא הא קאי בלאו: **י)** אזיל בבית הפרס דרבנן כדרב יהודה דאמר רב יהודה אמר שמואל מנפח: **יא)** להם תם בין אמר להם בעל מום קבוע היה הוא: **יב)** וכי הוו אייתי ליה תו לקמיה כו' לא הוה שקיל מידי: **יג)** מקלה כלומר אפר בעלמא: **יד)** אחר לילך ומטמאהו והד"א: **טו)** המולכו ומשקהו: **טז)** תורה שלמד הס"ד: **יז)** שהיא הכשר מצוה לא: **יח)** יהודה דאמר מנפח: **יט)** מדחיא ליה מקמיה: **כ)** חכמים לראותו פעם אחרת אלא דאם רואהו אין יכול ליטול: **כא)** מטורח ראיה פעם תיבת של נמחק: **כב)** והא דתניא: **כג)** דכתובות ההוא באגר בטלה דלא מוכח אבל באגר בטלה דמוכח שרי הס"ד: **כד)** היינו כדי להשתדל כו' ולהפך בזכותיה: **כה)** דחשיב בטלה דמוכח: **כו)** משעם שכר שימור: **כז)** ישראל אע"ג דכהנים: **כח)** דקתני בסוף פ"ב דקדושין: **כט)** משמע הכא על:

ט) לחוך כבדה שנקביה דקין ומכחה אם: **לא)** בכל מערבין מערבין לכהן בבית הפרס דאמר: **לב)** שבמשנה לא: **לג)** מייתי ראיה דאיסור: **לד)** בניפוח או בנידש תיבות כן פירש"י נמחק: **לה)** בניפוח או בנידש תיבות כן פירש"י נמחק: **לו)** מצות חשובות כדמשמע: **לז)** דאמר מר גדול: **לח)** ומ"ש טמא לכל: **לט)** כבוד הוא שהולך ומנפח הולך ומנפח אחרין: **מ)** השאלתות דלשאר המצות: **מא)** בהדיא מדסיק הכי בתר מילתיה דרב יהודה דאבדיקה דרב יהודה קאי ולא גריס מאי דאי לא אמתני' דאי לא גריס מאי בודקין: **מב)** המפורשת במשנה לאחר:

כט א מיי׳ פ״ו מהל׳ קרבן פסח הל׳ ח:
ל ב מיי׳ פט״ו מהל׳ טומאת אוכלין הל״ט:
לא ג מיי׳ פכ״ג מהל׳ סנהדרין הל״ה טוש״ע ח״מ סימן ט סעיף ה:
לב ד מיי׳ פ״ג מהל׳ בכורות הלכה ח סמג עשין ריח טור י״ד סימן שיח:
לג ה מיי׳ פ״ח מהל׳ שחיטה ויובל הל׳ יד:
לד ו ז מיי׳ פ״ב מהל׳ מעשר הלכה יז:

פניני רש״י

בית הפרס שנידש. דיסה רכה כרגלים הרכה:
נמטי. לבדין פלוטר״ס בלע״ז ופין סס טוויי:
(ב״ק קיט.)

רבינו גרשום

שנידש טהור. לגבי [עושר] פסח: אי נמי בשאר טומאות. כגון נבילות ושרצים דאין מוהרין אלא על טומאת מת בלבד: כפועל בטל של אותה מלאכה דבטיל מינה. דיש בדבר להקל ולהחמיר כיצד פועל חייט או סופר שאין במלאכתו טורח כ״כ ומהריח ביום ג׳ פשיטא אם שוכרו אדם על מנת שיהא בטל ממלאכתו ורשמור ביתו ומבקש שיניח לו קצת משכרו הואיל והוא בטל שאינו טורח ודאי כיון שאומנותו היא בלא טורח אינו רוצה להניח משכרו אלא דבר מועט כגון פשיטי׳ אחת אבל פועל שמלאכתו קשה כגון כתף ודאי ברצון יניח חצי שכירותו או יותר ע״מ שיהא בטל אף כאן לפי האומנות שמבטלו לדיין או העד יתן לו שכרו: ולא עורות שאינן עבודין. דשמא של כבוד הן: אבל לוקחין ממנו עורות של נקבה. דנקבה לא קדשא בבכורה: דמיחלף בדעגלה. שאדום בשרו: סבר. אם אינבדנו ואח״כ נודע שהוא של בכור ואסרוהו עלי ונמצאתי מאבד טורח (אבל) [ולכן] כשהוא עבוד בידוע שאינו של בכור ואם אינו עבוד חיישינן: מידע ידיע. דכיון דלית בהו מקום זכרות ודאי הוו דנקבה: ועוא. שאינו מלובן לא דבנינן מלובן: השתא מלובן לא דבנינן דאע״ג דאיכא למימר דלא היה טורח ללבנו אלא אם כן חולין אפילו הכי אין לוקחין: צמר מלובן מצואתו. אבל לא מלובן כל צרכו: אבל לוקחין טוי ובגדים. דדואי לא היה עושה מלאכה יתירה כ״כ אם היה של בכור: מאי בגדים לא ממש ארוגים אלא נמטי. פלוטרס דקל הוא לעשות: אפילו סרוך. דהכא ליכא למימר לא טרח למיסרקיה דדבר קל הוא: תיכי בנקילי. בנדל ר״ש בלעז לעשותו כטוויה: דמערבי בהו שמן זית. דשמן חייב בתרומה:

שיטה מקובצת

ס] ואם היה: **כ]** החמור וכו׳ תנא נוטל שכרו כפועל: **ג]** מלאכה דבטל מינה: **ד]** ממנו אפילו בשר: **ה]** זבנינן מ״ט: **ו]** שמעו בי רבנן ומפסדו לה מיניה: **ז]** תרומה לשם חולין: **ח]** הבכור כהן החשוד: **ט]** הכי. ס״א הואיל דטירחא זוטי: **י]** מיבעיא דהא משעה כו׳ בהו הס״ד: **יא]** כל לאתויי מאי לאתויי קרבי דגים שמערבין: **יב]** בעירוב אין: **יג]** וטמא משום מצוה ואי: **יד]** אלא שהעמידו דבריהם וטמא: **טו]** ולא אדמתני׳ ולפי׳: **טז]** לאחר שעבר ורב יהודה: **יז]** כמלא רוחב חלון: **יח]** מלאכה קשה לעסוק: **יט]** מלאכה כיושב ובטל: **כ]** כפועל ומפרש בגמ׳ כפועל בטל: **כא]** ובריש פ׳ הכונס: **כב]** שם כגון שבשאר: **כג]** בסלע ואומרים לו: **כד]** סלע באותו שכר שהיית נוטל בהנאתה בשאר: **כה]** חצי סלע מפני: **כו]** הרגל כבשאר יומות: **כז]** שפי׳ ר״ח כלל וגם לא ממש כפי׳ הקונטרס ועוד קשיא: **כח]** שכר ולא יתן מעות לחברו ליקח בהם פירות למחצית שכר אלא א״כ כו׳ כפועל ומפרש בגמרא: **כט]** טרחא אימא לא: **ל]** בטל כו׳ ואמאי: **לא]** והלא זהו דינו שנותנין: **לב]** מתני׳ כו׳ שמענו: **לג]** סיפא דתוספתא ר״ש: **לד]** צריכא בגמרא ובין: **לה]** מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ור״ש: **לו]** מאיר והא דקתני בתוספתא עושה מלאכה לישוב ובטל לאו: **לז]** ביוקר ומוצא הרבה: **לח]** לא היה נוטל:

גמ׳ ס)[בכורות יט. וש״ס שם הגליון] **ע)**[ס״ג ס״ג: קמ. ושם ס״ג מאי כפועל בטל והא לא בטל מינה שכר מלאכה דבטל מינה של אותה מלאכה] **ג)**[ל בדעבד **ד)**[פי׳ מלא כל דקאמר ר׳ שמעון לאתויי מאי וכ״פ הר״ש מברטנורא] **רש״י ה)** שניך למתני׳ **ו)**ע״כ **תוס׳ ז)**אי אין מערבין אלא כו׳ ס״ק **ח)**ס״ק מ״ו **ט)**ל טומא וגי׳ ס״ק ושמח **י)**ל שעבר וכ״ה יהודה בפ כו׳ ס״ק **יא)**[וע״ש תוס׳ יומא יומא עו. ד״ה הני ותוס׳ פסחים נב. ד״ה מתן ומה שניינתי שם] **יב)**[וכ״ה שלטינו לימא כר פסח] **יג)**ס״ק **יד)**סברא ל״ק **טו)** לא הוה יכינתי ליה אלא **טז)**כפועל ס״ק **יז)**לעולם נותן לו כפועל בטל וכ״ה ס״ק **יח)**קלא כזו ל״ק

הגהות הב״ח

(ה) **במשנה** טווי וכגדים נ״ב ס״ק **ואריב״:**
(ז) **שם** במשנה טווי ותריג נ״ב ס״ק **ובגדים:**
(ג) **שם** במשנה מרומה **לשם** כל״ל ותום ו׳ נמחק:
(ד) **רש״י** קודם ד״ה בשר **לצפים** שייך לעיון **גמרא:**
(ה) **תד״ה** (בפעמה הקודם) סיפי חזיל כו׳ וכן בעירוב צריך לומר דאין מערבין וכו׳ **ושערי** לעיל ע״י **מיפוח משום** דאין מערבין אף כו׳ **אי** נמי מערבין אף **לדבר** הרשות:

כפועל בטל של אותה מלאכה. דבטל הימנה לאם היה נוקב מרגליות שעבודתה נוחה לעשות ושכרו מרובה אם תאמר לו טול כך וכך ותבטל היום ממלאכה אינו פותח משכרו אלא דבר מועט שהרי נוחה ואין בה טורח ואם מלאכה קשה היא כמו נגר אם תאמר לו תחה נוטל עכשיו שאינה זוזים טול זוז והבטל היום מאותה מלאכה ועשה מלאכה קלה זו עוד לו להבטל ליטול זוז והכא נמי כי ההוא מגרת יהיב ליה שהרי מבטלו ממלאכתו וכויא מגרת לא יהיב ליה שהרי אינו עסוק במלאכה קשה אלו: **מתני׳ החשוד על הבכור.** [ח] כגון החשוד להטיל מום בבכור: (ז) **בשר צבאים.** שאדום הוא מיחלף בבשר עגל זימנין דמזדין עגל בכור הוא ואומר שבשר לפי הוא: **גמ׳ שמעי רבנן.** דבכור הוא הוא וטעון קבורה ומפסדי ליה מינאי ומקפיד על טרחו ואינו מעמדן: **של נקבה.** לאין לאוש בבכורה: **מידע ידיע.** בין עור זכר לעור נקבה: **חייק.** מותך לזכרותיה ועושה בעין נקבות וכי משייליה מה תמוך זה שבמקום נקבות ואומר עבדיה לבלוה: **צואי.** למר שאינו מלובן מצואתו: **השתא מלובן.** דליכא למימר לך מפסיד טירחיה ולא מלבין לה דסבר שמעי רבנן ומפסדי ליה מינאי לפי׳ הכי [ט] כיון דטירחא זוטא היא לך קפיד עליה ולא זבנינן לוי מיבעיא: [י]**אבל לוקחין ממנו טוי ובגדים.** דלי מכבול לך הוא טרח להו דמקפיד לטירחיה[יא]: **בגדים מיבעיא.** [י] הא מעשה שנטוו לישמעאלי להו: **נמטי.** פילטר״ס ולא נטוו מעולם ולהכי לישטרך לשמועינן: **מתני׳ החשוד על השביעית.** לזכות לו לעשות סחורה בספיחים: **פרק.** כמות ומחוקן במסכת: **גמ׳ אריג מיבעיא.** הא גם לכלל טווי קודם לכן ומהניא שעמת לישמעאלי: **תיבי.** שרשרות שקורין טרלוייר״ש ועושין חומן מפסתן על גלגל נטוה: **מתני׳ אפי׳ מים ומלח.** משום קנס: **זיקת תרומה.** כל דבר שנותנין ממנו תרומה: **גמ׳ שמערבין בהן שמן זית.** וכיון דלית בהו זיקת תרומה לא זבנינן מיניה:

כפועל בטל של אותה מלאכה. דבטל הימנה לאם היה נוקב מרגליות שעבודתה נוחה לעשות ושכרו מרובה אם תאמר לו טול כך וכך ותבטל היום ממלאכה אינו פותח משכרו אלא דבר מועט שהרי נוחה ואין בה טורח ואם מלאכה קשה היא כמו נגר אם תאמר לו תחה נוטל עכשיו שאינה זוזים טול זוז והבטל היום מאותה מלאכה ועשה מלאכה קלה זו עוד לו להבטל ליטול זוז והכא נמי כי ההוא מגרת יהיב ליה שהרי מבטלו ממלאכתו וכויא מגרת לא יהיב ליה שהרי אינו עסוק במלאכה קשה אלו: **מתני׳ החשוד על הבכורות אין לוקחין ממנו** [ז] **בשר צבאים ולא עורות שאינן עבודים רבי אליעזר אומר לוקחין ממנו עורות של נקבה ואין לוקחין ממנו צמר מלובן וצואי אבל לוקחין ממנו טוי ובגדים: גמ׳** בשר צבאים דמיחלף בדעגלה ולא עורות שאינן עבודים הא עבודים זבנינן [ה] אם איתא דבכור הוה לא הוה טרח ביה סבר אי שמעו [ו] ביה רבנן מפסדו לי מינאי: רבי אליעזר אומר לוקחין ממנו עורות של נקבה: מאי מעמא מידע ידיע ות״ק א״כ זכר נמי חייק לזכרותיה ואמר עכברים אכלוה ואידך בי עכברים מידע ידיע: ואין לוקחין ממנו צמר מלובן וצואי: השתא צמר מלובן לא זבנינן צואי מיבעיא אלא הדא קתני צמר מלובן מצואתו: אבל לוקחין ממנו טוי ובגדים: השתא טוי זבנינן בגדים מיבעיא מאי בגדים נמטי: **מתני׳** [ח]**החשוד על השביעית אין לוקחין ממנו פשתן ואפילו סרק אבל לוקחין מהם טוי** (ט) **ואריג: גמ׳ השתא טוי זבנינן אריג מיבעיא מאי אריג תיבי: מתני׳ החשוד להיות מוכר תרומה** (ג) [ז] **לשום חולין אין לוקחין ממנו אפילו מים ומלח דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר** [י]**כל שיש בו זיקת תרומה ומעשרות אין לוקחין ממנו: גמ׳** [ז]**לאתויי מאי לאתויי** [יא]**קרבי דגים דמערבי בהו שמן זית ההוא מבחא דהוה חשוד לזבוני**

כז דמ״כ היה נוטל [יב][שכר] לזון ולהעיד להזות ולקדש אלא היה לו לפרש שנותנין לו שכר בטלה מאותה מלאכה יט) ובטל לגמרי ואינו עושה כשום מלאכה וכעניין זה צריך לפרש בסוף אלו מציאות (ב״מ נא.): גבי השבח מביאה לתנן היה בטל מקבל לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שכרו כפועל כ] בטל מאותה מלאכה וגם שם פירש בקונטרס כעניין שפירש כאן ול״ל לומר כן דמ״כ היה נוטל שכר על השבח מביאה ואפי׳ לרבנן דאמרי טעמא דשכר לא אמרי אלא משום דמ״כ לכתוב רחמנא טעמא ולא בעי פריקה ובריש [כא] הכותב (ב״ק נו.): אמרינן שומר שכיר מביאה כשומר חנם דאמר הנאה אית ליה אלא צריך נמי שם לפרש ליושב בחנות שנותנין לו שכר בטלה מאותה מלאכה ובגמרי ובריש [כב] כמו שבשאר יומות הנאה אין נותנין בתפירת בגד אלא חצי סלע והוא עתה בשעת הרגל ומופר בגד בסלע בגד [כג] [ואין] אומרים לו קבל שכר כמה שתטוה למלאכה זו שאתה מקבל עליה סלע בגד [כד] [אלא] כלומר שכר שאתה היית נוטל כמותה בשאר יומות הנאה שלא היית נוטל אלא חצי סלע [כה] מפני השבח מביאה ופירוש תמוה למה לאדם המעמיד כן וגם אין כאן שום [כו]הכירא ליטול בשעת הרגל [כז] כשאר יומות הנאה והוי כהלכתא אלא טעמא ועוד תניא בריש השוכר את האומנין (ב״מ עו.): השוכר את הפועלים והטעו את בעל הבית כו׳ אלא הלכו ממרים ולא מצאו תבואה הלכו פועלים ומצאו שדה שהיא נתה ונותן להם שכרם משלם אלא אומר היו דומה הבא טעון להבא ריקם שוכר משלם ליוצא ונכנס ואומר הם תני תנא קמיה דרב נותן שכרו משלם ל״ל מציאי אמר מי הוה אמינא הם [כח]הוא יהיבנא ליה כפועל בטל אלא מעתה לגמרי כמו [כט]שפירש ולא כמו שפירש [ל] [רש״י] ור״ת כלל ומיהו קשיא מהא דתנן בפרק לישהו גמל (שם פח.) אין מושיבין מנווני למחצית שכר [לא] אלא ע״כ נותן לו שכרו כפועל בטל ומפרש בגמרא כפועל בטל אלא אומה מלאכה דבטל מינה ובריש אלו מציאות דאי משמעינן דיש מקום לומר שמשום אבל אין מלאכה קשה כמלאכה זו יותר לפי מה שהוא טורח ועוד דבבריית׳ פליגי התם כמה הוא שכרו אין מרובה אין מועט דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר אפילו לא נטל עמו אלא גיר כו׳ ר׳ שמעון אומר נותן לו שכרו משלם והשתא אומר מתני׳ [לב] ר׳ שמעון שזהו שכרו משלם ובמוספתא משמע דמתני׳ כר׳ מאיר דקתני המשיב תבירו בחנות למחצית שכר נותן לו שכרו כפועל בטל דברי ר׳ מאיר ועוד קתני סיפא [לג] ר׳ שמעון אומר נותן לו שכרו משלם אינו דומה עושה מלאכה ליושב ובטל ויושב בחנותו ולפירוש הקונטרס דמשמעתין ודבבא מציעא קאמר לפי מה שפירשתי דכפועל בטל היינו ליושב ובטל לגמרי ניחא ולא קאמר מידי הא דקאמר בריש [לד] וכן ר׳ שמעון אומר נותן לו שכרו משלם כמלאכה מועטת[לה] [לו] כמלאכה שהיא עושה כפועל בטל ויעסוק בה במלאכה [לז]כגון דהיינו טפי מדבבי מאיר [לח] ויושב ובטל דתוספתא לאו בטל לגמרי אלא מחותה מלאכה החמורה ורבינו מנגמל פירש שם כפועל בטל כגון אדם בטל שאינו מועל אי יכבירנו והולך ובטל והיה משתכר בקל ולא יתן לו כמו שפועלים הולכים עכשיו שהם ביוקר [לט] הרבה משכירין כגון שהיה נשכר עכשיו בשתי סלעים ובמחותה שעה היה בטל לא [מ] יהיה נוטל אלא סלע אחד

הוקדש לעילוי נשמת הר״ר **משה אלתר ארדן** ז״ל ב״ר **מיכאל** ז״ל נלב״ע י״א אייר תשמ״ח